

Студент 3 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто особливості Міжнародних стандартів фінансової звітності, їх значення для країн-користувачів та необхідність упровадження в Україні. Визначено основні проблемні питання застосування МСФЗ.

Аннотация. Рассмотрены особенности Международных стандартов финансовой отчетности, их значение для стран-пользователей и необходимость внедрения в Украине. Определены основные проблемные вопросы применения МСФО.

Annotation. This article describes the features of International Financial Reporting Standards, their importance for the countries which use them and the need for their implementation in Ukraine. The main problematic issues of IFRS application are determined.

Ключові слова: міжнародні стандарти, система обліку, проблеми впровадження, фінансова звітність, перспективи.

Фінансова звітність підприємств різних країн має певні відмінності, зумовлені соціальними, економічними та політичними чинниками. Відмінності в підходах до змісту фінансових звітів значно ускладнювали аналіз інформації та прийняття рішень в умовах розвитку міжнародної торгівлі, транснаціональних корпорацій, глобалізації фінансових ринків. Для забезпечення гармонізації фінансової звітності 29 червня 1973 року було створено Комітет із Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку на основі угоди професійних організацій бухгалтерів Австралії, Великобританії, Ірландії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Мексики, США, Франції та Японії. За роки діяльності комітету було видано більше 40 міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Тому актуальність цієї статті обумовлена саме необхідністю гармонізації фінансової звітності у різних країнах.

Метою даної роботи є визначення саме перспектив упровадження МСФЗ в Україні та можливих проблем, які можуть з'явитися на шляху.

Об'єктом дослідження виступають міжнародні стандарти фінансової звітності.

Предметом даної роботи є процес упровадження даних стандартів в Україні.

Питанням сучасного стану та вдосконалення Міжнародних стандартів фінансової звітності присвячені праці С. Голова [1]. Гармонізацією бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з Міжнародними стандартами займається Л. Ніщенко [2]. Російські автори В. Палій [3], О. Рожнова [4], Н. Маренков у роботах [3 – 5] розглядають проблеми впровадження МСФЗ в Росії відповідно до затвердженої Урядом РФ Програми реформування бухгалтерського обліку. Однак проблемні аспекти впровадження МСФЗ в Україні вченими практично не висвітлюються.

Для того щоб реально оцінити значення даного впровадження, необхідно визначити основні концепції, на яких базується саме фінансова звітність за МСФЗ.

На даному етапі МСФЗ використовують:

як основу національних вимог до бухгалтерського обліку у багатьох країнах світу;

як міжнародний базовий підхід тих країн, які розробляють свої власні вимоги до фінансової звітності;

фондові біржі та регулюючі органи, які вимагають або дозволяють іноземним емітентам давати звіти відповідно до МСФЗ;

світовий банк, який вимагає надання інформації відповідно до МСФЗ;

національні комісії, наприклад Європейська комісія.

Україна, намагаючись вийти на світовий ринок як рівний опонент іншим високорозвинутим країнам, не може обійти шлях переходу до міжнародних стандартів обліку. За попередні роки було прийнято ряд документів, які нібито повинні були прискорити цей процес зближення. Серед цих документів є розпорядження КМУ від 18.01.2003 р. № 25-р, яким був передбачений перехід акціонерних товариств на МСФЗ в 2004 і 2005 роках [6]. У квітні 2006 року був прийнятий Указ Президента України № 300 "Про першочергові заходи у сфері інвестиційної діяльності", яким передбачено обов'язкове подання фінансової звітності небанківськими фінансовими установами відповідно до МСФЗ [7]. У 2012 році Міністерство фінансів оприлюднило проект змін до Постанови № 416/2000 "Про затвердження порядку подання фінансової звітності", яким запропонувало відкласти для кредитних спілок на рік термін переходу на Міжнародні стандарти фінансової звітності. Згідно зі змінами, внесених до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" у 2012 році, визначено, що публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову

звітність за міжнародними стандартами, фінансової звітності (МСФЗ) [8]. Констатувати, що ці впровадження були позитивними одностандартно не можна.

Міжнародні стандарти мають ряд як загальних переваг для усіх країн-користувачів, так і для України окремо. Щодо загальних, можна сказати, що:

по-перше, вони мають міжнародне визнання;

по-друге, МСФЗ спеціально розроблялися для стандартизації та гармонізації обліку в різних країнах, що робить їх відносно менш складними і дешевими для використання порівняно з існуючими стандартами розвинених країн;

по-третє, вони створювалися з метою узагальнення накопиченого міжнародного бухгалтерського досвіду у відображенні особливостей ринкової економіки, перехід до якої є метою загального процесу українських реформ;

по-четверте, міжнародна практика показує, що складання звітності за міжнародними стандартами забезпечує її прозорість та надійність, що важливо для інвесторів;

по-п'яте, використання МСФЗ сприяє розвитку професійного зростання бухгалтера, підвищення його статусу в суспільстві. Використання цих переваг відкриє українським компаніям доступ на міжнародні ринки.

Не є секретом те, що Україна входить до числа найбільш корумпованих країн світу з відсутністю відкритості ведення бізнесу. Багато передових бухгалтерів вважають, що саме перехід до міжнародних стандартів змінить цю ситуацію. Упровадження цих стандартів вимагає ведення відкритої господарської діяльності, вимагаючи відповідальність та достовірність інформації. Так, ці зміни сприятимуть активізації залучення інвестицій у нашу країну, що приведе до підвищення самого статусу.

Питання переходу на МСФЗ може цікавити вітчизняного суб'єкта тим, що створюється можливість раціонального та адекватного порівняння рівня ефективності українського підприємця з іноземним. Тобто сучасний український менеджер може, вільно володіючи відкритою інформацією, порівнювати результати своєї діяльності, а точніше діяльності свого об'єкта, з будь-яким іноземним. У цій ситуації існують як плюси, так і мінуси. По-перше, суб'єкт, таким чином, може створювати вигідну для себе рекламну кампанію. По-друге, приймати найбільш ефективні рішення, спостерігаючи результати і досвід подібного іноземного суб'єкта. Так само ця інформація може створити й антирекламу українській економіці в цілому, оскільки сучасний стан вітчизняного господарства бажає кращого.

Також перехід до МСФЗ дає змогу перекваліфікації кадрів. Міжнародні стандарти вимагають більш кваліфікованих навичок ведення обліку. Для вирішення цього питання було створено офіційний сайт про Міжнародні стандарти фінансової звітності на базі Міністерства фінансів України. Спонсорську підтримку в процесі розробки й реалізації сайту надав проект FINREP, який отримує фінансові інвестиції з боку агентства США з міжнародного розвитку (USAID) за допомогою компанії Booz Allen Hamilton Inc. Таким чином, виникає певна кооперація України з іноземним сектором. Також на даному Інтернет-ресурсі можливо не тільки займатися самонавчанням, але знайти перелік навчальних закладів і освітніх програм з підготовки фахівців. Даний фактор має певні перспективи: сучасні бухгалтери можуть швидко підвищити свій рівень і тим самим підняти свою кандидатуру над іншими в існуючому попиті на кадри даної сфери, а також такий метод дозволяє підприємцю заощадити час на пошук відповідного фахівця, надавши кошти і можливість своєму працівникові підвищити свій рівень знань. Це ще раз доводить важливість упровадження МСФЗ.

Окрім цих проблем, треба звернути увагу на те, П(С)БО не відображають усіх підходів до обліку та моделей оцінки статей фінансової звітності, вимог до розкриття інформації, всіх пояснень, які містять МСФЗ, а також усіх змін міжнародних стандартів.

Беручи до уваги всі проблеми та позитивні зрушення, можна виділити декілька обов'язкових завдань, які повинні бути виконані задля позитивного зрушення:

досягнути гармонізації нормативної бази бухгалтерського обліку;

вирішити проблему регулювання бухгалтерського обліку на національному рівні;

використати МСФЗ для певної категорії підприємств (галузей): сільське господарство, банківська справа, страховий бізнес, малий бізнес, державний сектор;

сприяти становленню висококваліфікованих кадрів, які володіють знаннями МСФЗ.

Отже, питання впровадження міжнародних стандартів в облікову політику України є сучасним та перспективним питанням. Для більш результативного процесу необхідно подолати всі ті недоліки та перешкоди, які заважають збільшенню міжнародної кооперації інших бухгалтерів. Це підніме Україну на новий рівень розвитку. Згідно з існуючими в економіці тенденціями, виникають поступові зрушення: використання Інтернет-інформації, доступної кожному в будь-який час, а також надання інформації економістам у повному обсязі, освітлення прогнозів і гармонізація перекладеної із закордону інформації про МСФЗ. Уже в кінці впровадження даного законодавчого проекту можна бути реально відчуті остаточні зрушення і відкрити для себе новий простір у сфері використання міжнародних стандартів звітності.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Голов С. Міжнародні стандарти фінансової звітності: вдосконалення та застосування / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 11. – С. 43–58. 2. Нищенко Л. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з міжнародними стандартами / Л. Нищенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 9. – С. 6–9. 3. Палий В. Ф. Международные стандарты финансовой отчетности / В. Ф. Палий. – М. : Инфра-М, 2004. – 384 с. 4. Рожнова О. В. Международные стандарты бухгалтерского учета и финансовой отчетности / О. В. Рожнова. – М. : Экзамен, 2003. – 144 с. 5. Маренков Н. Л. Международные стандарты финансовой отчетности / Н. Л. Маренков. – М. : Экзамен, 2004. – 265 с. 6. Про перехід акціонерних товариств на МСФЗ у 2004 і 2005 рр. : Розпорядження КМУ від 18.01.2003 р. № 25-Р // Бухгалтерський облік і аудит. – 2003. – № 3. – С. 100–105. 7. Про першочергові заходи у сфері інвестиційної діяльності : Указ Президента України від 12.04.2006 р. № 300 // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 8–9. – С. 122–130. 8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.